

Шевчук О.А.,

к. е. н, доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування,
Західноукраїнський національний університет

АВТОМАТИЗОВАНІ ФОРМАТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ЕЛЕКТРОННИХ ТРАНСАКЦІЙ

Важливим аспектом організації обліку електронних транзакцій на підприємстві є вибір оптимального організаційного формату. Із розвитком платіжних засобів змінювалися тенденції до централізації та децентралізації обліку та управління. Ці процеси охоплюють функціональний, програмно-технічний, інформаційний, територіальний, структурний та споживацький рівні. У кожному випадку організації обліку електронних транзакцій можуть бути залучені різні рівні, що призводить до комбінаційного підходу в обробці облікової інформації.

Вибір організаційного формату визначає порядок збору, переміщення та інтерпретації облікової інформації. Історичний розвиток організації обліку відзначався боротьбою між тенденціями централізації та децентралізації в обробці даних. Розвиток платіжних засобів постійно спонукає облікових та управлінських фахівців до змін в теоретичних і практичних аспектах обліку та менеджменту. Поступове формування системи електронних транзакцій призводить до чергування централізованих і децентралізованих форм організації обліку. Інноваційні зміни в часі викликають появу нових аспектів функціонування системи електронних транзакцій у теорії та практиці обліку. Як результат, централізація обліку поступово замінюється децентралізованою обробкою інформації, і цей процес повторюється зі зміною тенденцій у використанні платіжних засобів. Популяризація електронних грошей і криптовалют призводить до комбінування аспектів централізації та децентралізації в обліку та управлінні.

У функціонуванні системи електронних трансакцій можливі такі формати організації обліку та управління: централізований, децентралізований, комбіновано-централізований, комбіновано-децентралізований та кластерний.

Класичні централізований та децентралізований формати мають значну кількість обмежень та недоліків в організації обліку електронних трансакцій. Натомість комбіновано-централізовані та комбіновано-децентралізовані формати більш адаптовані до вимог цифрової економіки та розвитку інноваційних комп'ютерно-комунікаційних технологій. Актуальним методом організації обліку електронних трансакцій є комбіновано-децентралізований формат, який передбачає автономний збір первинних даних та їх обробку, а потім розміщення в децентралізованих базах даних на основі технології блокчейн. У цьому комбінованому форматі з децентралізованим ухилом узагальнені дані можуть надаватися хмарним сервісам, аутсорсерам або дистанційно розміщеним працівникам з метою формування звітності, її інтерпретації та використання для управлінських рішень.

Найбільш оптимальним організаційним форматом, що відповідає рівню науково-технічного прогресу, є кластерний формат, який поєднує делегування та дистанційне виконання штатним персоналом функцій обліку, контролю та управління електронними трансакціями. У кластерному форматі передбачено розподіл функціональних обов'язків у вертикальній (види обліку, контролю, управління) та горизонтальній (види фінансово-господарських процесів або облікових об'єктів) площині щодо аутсорсингу операційного управлінського обліку, фінансового обліку, внутрішнього та зовнішнього контролю між різними аутсорсерами. На основі дистанційності та децентралізованості доцільно розподілити функції управлінського обліку та управління електронними трансакціями між варіативними штатними працівниками підприємства.

Кластерний формат запобігає фінансовим махінаціям, випадковим помилкам, викривленням, викраденню або знищенню облікової інформації. Це, в свою чергу, зменшує ризики для фінансової та кібернетичної безпеки підприємства.